

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadókörletben átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kérésre visszadátol
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 2.

A sztrájk jogi szempontból.*

Irtá: dr. Beszky Alajos nagyváradai jogakadémiai igazgató.

A napjainkban oly sűrűn megújuló tömeges munkabeszüntetések, még pedig legtöbbszörre igazán kicsinyes ürügyek alatt, melyek a munkásosztálynak ezt az ultima ratióját aligalig igazolják s ép azért ennek az értékét inkább leszállítják és kompromittálják — méltán gondolkodóba ejthetnek bennünket.

Minden komolyan gonpolkodó embernek éreznie kell, hogy itt valahol hiba rejlik, hogy az állami gépezetből valami csavarnak ki kellett hullani és hogy valószínűleg az az oka annak, amiért a gép hibásan fungál s ha nem sietünk a biba felkutatásával és a megromlott géprész alapos kijavításával, az egész gép holt pontra fog jutni s egyáltalában nem fog működni.

Szociális baj, még pedig a legsúlyosabb fajtából való! Így szoktunk felsóhajtozni s a helyett, hogy tennénk is valamit ennek a bajnak az orvoslására, összetett kezekkel nézzük továbbá elfajulását és elharapódzását. De még azokat is, akik komolyan akarnának segíteni, mindjárt az első lépésnél visszariasztja az a fátum szerű gondolat, hogy hiszem másutt sem sikerült ennek a rémséges sárkánynak a méregfogát kihuzni. S marad ismét minden úgy, ahogy van, azaz dehogyan marad, még rosszabbá lesz.

* Az *Ügyvédek Lapjának* két legutóbbi számában figyelemre méltó közlemény jelent meg a sztrájk jogi szempontból. E két cikk hivatva van irányt adni a kodifikációnak e rendkívül fontos kérdés rendezésénél. E cikket, melyet akadémiánk birneves igazgatója irt, az említett lap után közöljük.

Mindenekelőtt indokolatlannak tartom azt a felfogást, hogy a mi hazai közviszonyaink rendezésének föltétlenül a külföld példáját volnánk kötelesek követni még akkor is, ha azok az alapföltelek, melyek valamely külállamot bizonyos intézkedések elrendelésére vagy abban hagyására reábirnak, nálunk vagy egyáltalában fenn nem forognak, vagy csak mestersegesen előrántottak. A saját házunkban azt tesszük, amit magunk akarunk és jónak látunk, akinek a mi intézkedésünk nem tetszik, annak szabadságában áll, hogy Magyarországnak hátat fordítson s olyan hazába költözködjék, ahol a jólétet és boldogságot literszámmra mérik ki neki.

A sztrájkok rendszabályozásánál pedig a következő három alapelvből kell kiindulni, melyeknek igazságát senki kétsége nem vonhatja.

1. Mindenkinek egyéni gusztyusától függ, hogy dolgozzék-e, avagy ne dolgozzék? Persze egyéni elhatározásának következményeit is egyedül ő tartozik viselni.

2. Aki valamely munkát elvállalt, köteles azt a közte és a munkaadó között létrejött szerződés értelmében kifogástalanul teljesíteni is.

3. Senkinek sincs joga erőszakkal és megfélemlítéssel mást, aki dolgozni akar, a munkában meggátolni.

Az első pont kiválóan szociál-politikai jelentőségű. Itt tág tere van az államnak, valamint a társadalomnak utakról és módokról gondoskodni, hogy mindenki, aki becsületes munkával akarja kenyerét megkeresni, munkához jusson. S ez nálunk, ahol inkább hiány, mint bőség van munkakezekben, bizonyára nem talál legyőzhetetlen nehézségekre. A munkaszervező közvetítése eddig is sikeresnek bizonyult, annak minél bővebb alapokra fektetése mellett ezentul csak azok nem fognak munkát kapni, akik egyáltalában nem is akar-

nak dolgozni, mert a semmittevést és az elégedetlenség szítását kényelmesebb és jövedelmezőbb foglalkozásnak találják.

A második és harmadik pont teljesen a magánjogi törvényhozás körébe tartozik, mellesleg azonban a közigazgatási apparatunak is gondoskodnia kell a visszaélések kármentes megszüntetéséről és megtorlásáról.

Éppen az utolsó hetekben határozta el a minisztertanács, hogy a kőműves-sztrájk visszamajornak tekintendő, mely a vállalkozókat a jogosulatlan követelésekből eredhető kártérítés kötelezettsége alól fölmenti. Ez a körülmény hozzá fog ugyan járulni az ötletszerű munkabeszüntetések apasztásához, mert ha a felbujtogatott és félrevezetett munkások látni fogják, hogy míg a határidőhöz kötött munkák erőszakos megállításával sem érnek célzt, a józanabb elemek mégis inkább tartózkodni fognak ennek a már is elkoptatott eszköznek a felhasználásától.

De evvel ennek a kérdésnek a jogi oldala még koránt sincs teljesen megoldva.

Eppen most készülünk a mi ált. m. polgári törvénykönyvünket megalkotni. Ebbe is föl kell vennünk olyan rendelkezéseket, melyek egyrészt a munkást a kizsákmányolástól, másrészt a munkaadót a zsarolástól hathatósan megóvni alkalmasak legyenek. Abból, hogy pl. a német polg. törvénykönyv a sztrájkot nem ismeri, nem következik, hogy mi is kihagyjuk azt a magunkéból, már azért sem, mert ha egyszer meglesz, gondoskodnunk kell arról, hogy ez az ált. polgári törvénykönyv igazán minden polgárnak tudomására jusson, vagy juthasson, hadd tudja meg belőle erre vonatkozólag is a maga jogait és kötelességeit. Ez persze nem zárja ki egy külön organikus sztrájk-törvény megalkotását, amelyben az egyes munkásosztályok külön szerű viszonyaiból folyó védelmi intézkedések foglaltatnak, de jogaikat és kötelességeiket hadd olvassák

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Jean véleménye.

Irtá: CAPUS ALFRÉD.

A lakodalmi gyülekezet együtt volt a nagy teremben, amelyet egészen betöltöttek, mert a két család nemcsak gazdag, de igen terjedelmes is volt.

Lureanék és Bussonék a kerületben a kereskedővilág legelőkelőbb tagjaihoz tartoztak s elképzelni sem lehetett volna jobb házasságot, mint amelyet Lureau Edmond kötött Busson Henriette-vel.

A vőlegény, egy barna arcú, hetyke bajsuszu fiatal ember, huszonnyolcz éves volt, a leány szőke, csinos és kedves. Amikor a fiatal embert szülei rávéttek, hogy vegye el feleségül Busson Henriettet, csupán egy ellenvetést tett a szülők óhaja ellen. O — ugymond — harminczöt éves koráig akart várni s azt szerette volna, ha a leány huszonegy éves lett volna. Ám a szülőknek nem nagy megerőltetésébe ke-

rült fiuknak ezt a feltevését leczáfolni s hogy ez az egyetlen érv nem elég ok arra, hogy a jómodu leányt nőül ne vegye.

Az ünnepélyes nap elérkezett s Busson Edmond eltökélte, hogy boldog lesz. Nyugtalan érezte ugyan magát, de ez a nyugtalanság általános mindazoknál, akik frakkban és fehér nyakkendővel jelennek meg ilyen alkalmából a hivatalos hatóság előtt.

Tudták, hogy a polgármester beszédet fog tartani s ez a körülmény még inkább megnövelte a vendégek számát.

A szolgák nyugodtan rendezgettek s a vendégeket a szokásos illendőséggel helyezték el. Egy öreg szolga, akinek arczán különös gunyos mosoly volt észlelhető, csoportról-csoportra ment s folyton biztatta a vendégeket:

— A polgármester ur azonnal fog jönni.

A mikor a vőlegény előtt elhaladt, anélkül, hogy rátekintett volna, lassan morgogta:

— Nem helyesen teszi.
 — Helytelenül cselekszem? Vajjon miért?

— gondolta magában a vőlegény. — Eh, ostobaság, talán nem is hozzám intézte szavait.

A polgármester elkésett. A jelenlevők között ezalatt megindult az élénk táralgás. Többen felálltak, de a szolgák intésére újból helyet foglaltak.

— A polgármester ur rögtön itt lesz, — biztatták újból a vendégeket.

Edmond leült a helyére s hallotta, amint az öreg szolga ismét mondotta:

— Nem jól teszi, hogy megnöszüll
 — Most már minden kétségen kívül hozzám beszélt! De mit akarhat ez a tökfilkó tőlem?

Összeránczolta a homlokát, kinyújtotta a karját, hogy óvatosan magához intse a szolgát, de az már el is tűnt előle.

— Hallottad, mit mondott ez az ember?
 — szölt menyasszonyához Edmond.

— Nem hallottam, kedves barátom, — válaszolt a menyasszony.

Mosolyogva kérdezte tőle:

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

Sirolin

jainál ugymint idült bronchitis, számarhurut és különösen

influenza után ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsulyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó ize miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4. — kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti céggel legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc)

tüdőbetegségeknél, lélegzőszervek hurutos bá-
 lábadozóknál

az Enyém- és Tied-ről rendelkező polgári törvénykönyvben annyival is inkább, mert a szocialista vezérek ugyanis mindenképp azon vannak, hogy a negyedik rendet a tulajdonjog tarthatatlanságáról fölvilágosítsák, (?) mely szerintök nem egyéb lopásnál.

De büntetőtörvényeink is kiegészítendőek néhány a sztrájkjal összefüggő büntető határozmánnyal, névszerint a bujtogatók, ámitók, erőszakoskodók, csalók és tévesztők szigorú megfenyítése tekintetében. Valahányszor pedig ilyen a törvénykönyvi novellában említett büntetendő cselekmény bírói megtorlás tárgyát képezi, mindig és különös nyomatékkal hangsúlyoztassék, hogy mennyiben tartozik a vétkes fél azonfelül polgárjogi kártérítéssel pl. a munkától erőszakosan visszatartott munkás családjának a munkaszünet idejére járó ellátási összegben, a vállalkozó szerszámainak, állványainak esetleges megrongálásáért, egyes munkásoknak a testi bántalmazás következtében tamadt keresetképtelenségét stb. (Az 1873. évi ausztriai büntető perrendtartás 4. és 47. §-ai szerint a károsultnak szabadságában áll, kártérítési igényét mindjárt a büntető bíróságnál bejelenteni és kapcsolatban a büntető eljárással akként érvényesíteni, hogy legott a büntető ítélettel együtt a kártérítési igényre vonatkozólag is hozatik határozat.)

A nálunk is kontemplált, sőt már kilátásba is helyezett sztrájktörvény megalkotásánál elutasíthatatlan szükségként fog előtérbe lépni ama kérdés alapos megvitatása is speciális hazai viszonyainknak megfelelő eldöntése: megengedhető-e, hogy a nemzetközi szocialisták olyan szervezetet alkossanak, mely nekik lehetővé tegye, hogy itt Magyarországon valóságos status in statu-ként szerepeljenek, működjenek és romboljanak?

Ez a kérdés nemcsak nemzeti önfenntartásunknak, de az absztrakt államjognak is egyik legfontosabb kérdése.

Ők magok kérkedve hirdetik, hogy határlanok, bevallott céljuk az egyes országok határait semmibe sem vevő nemzetközi szervezet létesítése, magok részére a legmesszebb menő szabadságot követelik, holott azoktól, kiknek ezt a szervezetet alkotniok kellene, minden egyéni szabad mozgást megtagadnak és őket vak engedelmisséget föltételező igába hajtják.

Lehetetlen itt első pillanatra észre nem venni, hogy ez a tendenciájuk összeütközik az állam céljával és rendeltetésével, ezt pedig az állam nem köteles nézni, sőt utját kell szegni az ilyen törekvéseknek.

A mit a szocialisták művelnek, az már fejtegetéjére állítása az egyesülési és egyéni szabadságnak. Avagy szabadság-e a munkások-

nak szakegyetekbe (?) hajtása és valóságos megadóztatása? Látszólag fölvilágosítást akarnak terjeszteni, valójában pedig csak visszaélnék a tömegek tudatlanságával. Mi sem könnyebb, mint a nép félrevezetése, mindenféle teljesíthetetlen vágyak felkeltése és aranyhegyek ígérgetése által. A vezérek azokkal a heti járulékokkal és befizetésekkel, melyek a dolgozó munkások véres verejtékéből erednek, vagy — a mint szintén van már elég példa — a munkaadók (s itt nemcsak az építési vállalkozókat, hanem az önálló iparosmestereket és a fogyasztó nagyközönséget is kell érteni) megsarcolásából folynak be, mert ők is értenek az adó áttolásához, gondatlan existenciát teremtenek és biztosítanak maguknak. Azok a szakegyetek mindannyi őrszemek, melyek a központot pénzzel (t. i. a behajtott heti piczulákkal) és adatokkal látják el, hol és mikor kellene a legközelebbi sztrájkot rendezni. A szegény munkások persze nem látják be, hogy ők vak eszközök a lelketlen agitátorok kezében, hogy hiába várják az ígéretek teljesülését, a melyekkel őket az elégtelenség és gyűlölködés keserű állapotába hajtották, sőt akárhányszor is a gondolatra ébred, miért nem lehetne ő maga is ilyen vezér, hiszen ehhez egyéb sem kell, mint hogy minél szájasabb hanggal tudjon kiabálni és magát a többiek közül feltűnővé tenni. Gyöngyölet az aszakegyet, semmi dolog és ingenyelés, legfeljebb még egy kis bujtogató s a dolgozó munkások között, de ügyesen, hogy olyan színe legyen a dolognak, mintha valóban a szánandó munkás legszentebb érdekei fölött örködnének.

Érdekes volt épen a napokban valamelyik nagyobb vidéki városban tapasztalni, hogy milyen haszontalanul igyekeztek a szakegyetek vezetői a szegény földmunkásokat a szakegyetbe való belépésre kényszeríteni, mert ezek holmi heti járulékok befizetéséről hallani sem akartak s nehogy ez a kudarc a szakegyet igazi művtárára a leplet lerántsa, magok a vezérek kijelentették, hogy a közeledő ünnepekre való tekintettel, nem erőltetik a földmunkásoknak a szakegyetbe való belépését.

Ezen üzelmeket az állam nem nézheti tétlenül, nem tűrheti, hogy souverainitásán csorba ejtessék az által, hogy a szocialisták az ő hatalmának egyes ágait kezeiből kicsavarják, midőn a lakosságnak egy tekintélyes részét saját céljaikra megadóztatják, akarata ellenére az általuk szervezett egyetekbe való belépésre kényszerítik, személy- és vagyonbiztonságát fenyegetik, kinek-kinek egyéni szabadságát terrorizmussal, sőt tetteles bántalmakkal megszorítják és elnyomják.

Az államhatalom köteles az ország területén belül a rendet fenntartani, a rendbontók erőszakoskodásai ellen a polgárokat megvédeni,

magokat a rendbontókat pedig megfenyíteni, merényleteik ismétlését lehetetlenné tenni. Megalkuvásról szó sem lehet; akik a priori azt irták a zászlójukra, hogy ők a létező rend fölforgatására törekednek, azokkal a létező rend fentartására rendelt állam nem paktálhat, de térfoglalásukat nem szabad előmozdítania az által, hogy üzelmeket elnézi, saját tekintélyével támogatja, őket pártfogása alá veszi, holott épp ellenkezőleg a fennálló rendre nézve káros működésüket lehetetlenné kellene tennie.

A sztrájktörvénynek alapja csak a mostani jogrend lehet, nem pedig az, melyet a szocialisták kontemplálnak, a sztrájktörvény nem indulhat ki abból a felfogásból, hogy az egyéni tulajdon lopás, vagy hogy a munkásokat a szerződés nem kötelezi, vagy hogy a munkások csak ott, úgy és akkor vállalhatnak munkát, a hol, a mint és a midőn a sztrájkvezérek jónak látják, vagy hogy a szocialista munkásszervezet status in statu-ként működhessek, dirigáló, adókövető, büntető orgánumokkal az állami rend teljes ignorálásával.

A rendnek barátai és hivei nem nézhetik tétlenül, hogy bizonyos emberek a szabadság örve alatt épen a legnagyobb zsarnokságra törekednek. Korlátlan szabadság nincsen sehol, a korlátlan szabadság már nem is érdemli a szabadság nevét, az nem jótétemény, hanem csapás a társadalomra nézve. S épen a jogászok vannak arra hivatva, hogy az emberi társadalom békés fejlődését biztosító józan korlátok felállításáról és fenntartásáról gondoskodjanak. Előre sejtjük, hogy a szocialisták nem lesznek a sztrájktörvényvel megelégedve, de hiszen ez a törvény nem is arra lesz hivatva, hogy a szocialisták eszméit pártfogolja, hanem arra, hogy az országot a szocialisták agitációjának romboló hatásai ellen megóvjá. Mi nem módosíthatjuk a mi jogunkat az ő eszméik szellemében, mert amely percben azt csak meg is kísérténők, lábunk alól elvesztenők a talajt és koczkára tennők az ezeréves alkotmányos Magyarország lételet.

A magyar földbirtok tehermentesítése.

— Irta: *Bernát István*, a Magyar Gazdaszövetség igazgatója. Budapest, Kilián Frigyes könyvnyomdai nyomán 1905. Ára 3 korona. —

*Darányi Ignác*nak, mint a földművelési miniszternek megbízásából készült mű igyekszik feltüntetni ezt a nagy kérdést minden ágazatában és a nemzetek fejlődésére gyakorolt teljes fontosságában. Tudunkkal ez az első, mely nyelvünkön ily terjedelemben és sokoldalulag tárgyalja a kérdést, bemutatván az olvasónak,

— Ösmered a szolgát?
— Nem ösmerem, de úgy tűnik fel, mintha valami megjegyzést tett volna.

Azután gondolkozni kezdett.

— Nem tévedhettem. Ez a vén bolond azt mondta, hogy ne nősüljek. Ha időm engedné, hozzá mennék, hogy kissé oldalba bökjem, de majd a lakodalom után lesz rá gondom. Tekintetével kereste a szolgát, de sehol sem látta. A szolga az ajtó mellett állott, melyen a polgármesternek be kellett lépnie. Arczifejezése nyugodt volt s egykedvűen nézett ki a kertre. Pár perc múlva megnyílt az ajtó s a szolgák jelentették:

— A polgármester ur, uraim!

Mindenki fölkel helyéről; a polgármester meghajtotta magát, az asztalhoz ment. A vén szolga nyomon követte, de amikor visszament helyére, alig hallhatóan mormogta:

— Nem okosan cselekszik, hogy meg-nősül.

Edmond ökle megrándult. Alig tudta magát türtöztetni, hogy torkon ne ragadja a gúnyolódót s ha botránnyól nem tartott volna,

meg is tette volna. A vén szolga egy sarokba húzta meg magát s nyugodtan szemlélte a szertartást. Edmond jól látta őt, ha hátra tekintett.

A szertartás megkezdődött. Edmond idegesen harapdálta ajkát. Különös düh fogta el, amikor a vén szolgára gondolt, aki elég vakmerő volt, hogy élete egyik legkomolyabb pillanatában gunyt üzött vele. A tökfilkó egészen elrontotta a kedvét. Nyugtalan lett s idegesen tekintgetett körül. Szorongás fogta el, aminőt még nem érzett életében. Megbolondult-e a szolga, de hisz ez lehetetlen; ha meg józan észszel mondott ilyent, akkor különös okai lehetnek, hogy helytelennek tartja házasságát.

A polgármester befejezte az akták olvasását s olvasni kezdte a törvény azon szakaszát, mely a párok boldogságáról gondoskodik.

Edmond tekintetét ismét a szolgára vetette, aki mozdulatlanul állt helyén. Különös! A szolga tekintete nem árult el gunyt, ellenkezőleg, nézéséből a szelidség fénye sugárzott ki.

Edmond nem álhatta meg, hogy hüvelykujjával inge plasztronjára ne mutasson, a mivel mintha ezt a kérdést tette volna fel:

— Én vagyok az, akire a megjegyzést tette? Nem téved?

A szolga tekintete meg mintha azt mondotta volna:

— Igen, igen. Valóban ön az.

Pár pillanat múlva olyan aggodás fogta el, hogy alig türtöztethette nyugtalanságát.

Most már tisztában volt azzal, hogy a szolga nem bolond, hogy nem akart vele tréfát üzni. A szolga valami titkot rejtegethet. Talán ismeri menyasszonyát s olyan dolgokat tud róla, amelyeket eltitkoltak előtte.

Lehajtotta fejét s a megbánásnak különös szomorúságával mondotta magában:

— Igaza van, nem helyesen cselekedtem... De már késő volt.

— Lureau Edmond ur! — szólt a polgármester. — Beleegyezik ön abba, hogy Busson Henriette kisasszony az ön felesége legyen?

Zavartan mormogta:

Angol, Olasz és belföldi kalapok. Legnagyobb választékban megérkeztek

Róth M. utóda
c z é g n é l

Férfi fehérneműek nagy választékban és méret szerint is a legyorsabban készíthetők 733. Egyedüli raktár valódi »HU-MA-IM« védjeggyel ellátott amerikai cipőkből.

hogy nem csupán a magyar földbirtok nyög a reá halmozott terhek sulya alatt, hanem ez égető kérdéssé vált mindenütt, a hol a római jog elveit alkalmazták a földbirtokra. Érdekeségét emeli az a körülmény, hogy a külön vámterület instalálása esetén a magyar földbirtokra háruló újabb terhek szükségessé teszik a földbirtok politikának ez eddigigéig tovább menő felkarolását.

A mű szerzője Bernát István, ki évtizedek óta legképzettebb képviselője és vezére az agrárius érdekeknek lelkes védelmezője a magyar földnek, nem áll azon az alapon, mintha a tervezett tehermentesítése csakis az állam nagymértékű beavatkozásával volna elérhető. Éppen ellenkezőleg azt a nézetet vallja, hogy ebben a tekintetben a meglevő intézetek bizonyos állami segítség mellett nagyon üdvös munkát végezhetnének. Ebben a tekintetben szerinte a hitel-szükség apasztása után a terhes és felmondható adósságok olcsó törlesztéses kölcsönökké alakítandók át. A személyes hitelt a szövetkezetek terjesztése, a takarékpénztárak reformja s az egész hitelpolitika ethizálása utján igyekszik elérni. Ezentul gondoskodni kell arról is, hogy a vételári hátralékok és örökrészek révén a földterhelő adósságok kipuhítottassanak és a földtehermentesítés az életbiztosítással kapcsolatosan előkészítettessék.

Mindez az *altruisztikus felfogásnak* előnyomulását teszi szükségessé, e nélkül meg nem valósítható. A legutóbbi politikai változások azonban, amennyiben az idealizmus erőre keltet mutatják, nagyon biztatóak.

Képviselőválasztás Zsolnán.

Zsolnáról jelentik a Magyar Távirati Irodának: *Smialovszky* Valér függetlenségi párti képviselőjelölt ma egyhangulag képviselővé választott.

A politikai válság.

Holnap kezdi meg a képviselőház az érdemleges munkát, a melytől Bécsben és a Tisza-táborban annyira fáznak. Különösen a Tisza-táborban, mert jogosnak látszik az a félelem, hogy a föllirati javaslat meginduló vita a szabadelvűpárt széttűlésére fog vezetni.

— Igen, polgármester ur.

Amikor a menyasszony is „igen”-nel felelt, elvégezték az aláírást s a polgármester beszédet intézet a gyülekezetekhez.

A vén szolga Edmund felé közeledett.

— Helytelenül cselekedett, hogy megnősült — mormogta újból.

— Tudom — szólt halkán Edmund, azután hozzá tette:

— Maradjon itt. Szeretnék öntől valamit megtudni. Mi az ön neve?

— Jean

Kissé félrehuzta s gyorsan megkérdezte tőle:

— Mondja csak, mit tud? Itt van száz frank.

A szolga zsebredugta a pénzt, azután így szólt:

— Én? Én, uram semmit sem tudok!

— Ön semmit sem tud? Ön nem ismer engem?

— Nem, uram!

— Nyomorult, hát akkor miért mondotta, hogy helytelenséget követek el?

A vén szolga félrehuzta száját s csak ennyit mondott:

— Ez az én véleményem, uram! Én azt tartom, hogy ostobaság a házasság. Különb mindenkinék megvan a maga véleménye...

Eddig azért halasztották a képviselőház munkáját, mert azt hitték, hogy a koalíció, melyben annyi az ellentétes érdek és ellentétes nézet, fel fog bomlani, azonban meg kellett győződni arról, hogy a szövetkezet ellenzéken egyetértenek, abban ugyanis, hogy a koalíciónak együtt kell maradni. És együtt is marad.

A szabadelvűpárti képviselők zöme határozottan és tántoríthatatlanul azt a nézetet vallja, hogy a föllirati javaslatot el kell fogadni a pártunk, mert ha ezeket a tulságosan mérsékelt nemzeti kívánalmakat is elleneznék, a párt elveszitené az országban még azt a kis betöltését is, melylyel még bír.

Tiszáék olyan áramlattal állanak itt szemben, melyet megakadályozni nem tudnak, mert az ellenkezés a párt széttűlését eredményezné. Kieszelték tehát, hogy a javaslatot elfogadják ugyan, sőt a maguk részéről többet követelnek, mint mennyi a javaslatban foglaltatik, de ellenzik, hogy a föllirat a király elé kerüljön. Miután nem volt trónbeszéd, mondják, felesleges a föllirat. De igen sokan vannak a pártban, akik erre az ellenzékieskedésre sem kaphatók és ha azt pártkérdéssé teszik, már a közelebbi napokban tömeges kilépések várhatók.

A király minden valószínűség szerint, csütörtökön Budapestre jön, de lehetséges, hogy csak *vasárnap* utazik Budapestre, amely esetben hétfőn fogadja a politikusokat.

Holnap az összes pártok értekezleteket tartanak, hogy a jövő napok eseményeit megbeszéljék.

Bánffy Bécsben.

Báró *Bánffy Dezső* bécsi utja áll ma az érdeklődés központjában. Az új párt elnöke *vasárnap* reggel utazott a legnagyobb titokban Bécsbe és tegnap este érkezett vissza. Ennyit tudni az utazásról, azonban azt is bizonyosra veszik, hogy itt nem valami ártatlan *vasárnap* kirándulásról van szó és minden oldalon a legmesszebbmenő kombinációkat fűzik *Bánffy* szerepléséhez. Báró *Bánffy Dezső* délelőtt tizenegy órakor elhajtott a lakásáról s *Kossuth* Ferencznel és gr. *Andrássy* Gyulánál tett látogatást. A politikai köröket teljesen váratlanul érte *Bánffy* utja és bár eddig nincsenek annak részleteibe beavatva, sokan úgy hiszik, hogy nagy *meglepetések* éppen nincsenek kizárva. Gr. *Tisza* István, akit ma reggelre vártak vissza Gesztről, eddig nem érkezett meg. Valószínű, hogy este jön és nyomban tovább utazik Bécsbe.

Kossuth Ferencz a függetlenségi párt szervezéséről.

Biharmegye függetlenségi pártjának zászlóbontásától már csak néhány nap választ el bennünket. Nagyváradon dobban meg akkor a vármegye szive, az az igaz magyar szív, amely országunk függetlenségéért, nagyságáért lobog. Most már bizonyosra vehetjük, hogy a párt alakuló nagygyűlése hatalmas bizonyítéka lesz annak, hogy a mi vármegyénkben is milyen általános és mélyen gyökeret vertek a függetlenségi eszmék. A vármegye minden részéből nagy számmal készülnek bevonulni a választók, hogy a vármegye szervezkedés ünnepén részt vegyenek.

A szervezés ügyében tölemeli szavát most *Kossuth* Ferencz is, a függetlenségi párt nagynevű vezére, aki *Nadányi* Károlyhoz, a szervezőbizottság elnökéhez levelet intézett, el-

ismerését fejezve ki azért a valóban buzgó, fáradhatlan munkálkodásért, amelyet a függetlenségi párt szervezése érdekében kitejt s amelylyel a párt dolgában már is érdemeket szerzett magának. *Kossuth* szava is arra inti a vármegye függetlenségi képviselőit és párthiveit, hogy egy táborba tömörüljenek, a központi szervezetet, mint az egyes kerületi pártok szövetségét megalkossák. A nagynevű vezér szava bizonyára lelkes visszhangot kelt megyszerte s arra szolgál, hogy a párt nagygyűlése, a melyen más megyebeli pártok is képviseltetik magukat, annál népesebb, impozánsabb, lelkesebb legyen.

Kossuth Ferencz levele, melyet a szervezőbizottság meghívására *Nadányi* Károly pártelnökhöz intézett, így szól:

Igen tisztelt Elvbarátom!

Nagy örömmel értesültem azon hazafias elhatározásról, hogy Biharvármegye függetlenségi és 48-as pártja f. évi május 7-én újra szervezkedik.

Midőn a szervezkedő nagygyűlésre szóló szives meghívást melegen köszönöm, sajnálkozásomnak kell kifejezést adnom, hogy ez alkalomra Nagyváradra le nem utazhatom, de politikai elfoglaltságom, mint pártelnöknek kötelességemmé teszi, hogy a mai bizonytalan helyzetben állandóan itthon tartózkodjam, másfelől, mint lábadozó betegnek, orvosaim az utazást még jó ideig nem engedik meg. Azonban pártelnöki tisztemből kifolyólag, a mai napon levélben felszólítottam Biharvármegye kilencz függetlenségi képviselőjét, hogy a nagygyűlésen résztvegyenek, annak szervezésébe tevékenységükkel, buzgósággal tolyanak bele.

Midőn Önnek, igen tisztelt Elvbarátom, a szervezési munkálatok körül kifejtett buzgó és áldozatkész tevékenységéért előre is meleg köszönetet mondok: a vármegyei függetlenségi párthiveink egyhangú óhajtását ismerve, felkérem Önt, hogy a biharvármegyei függetlenségi és 48-as párt elnöki tisztét az alakuló nagygyűlésén elfogadni méltóztassék, mely hazafias elhatározása mindnyájunk őszinte örömevel fog találkozni.

Terhelnem kell Önt, mint a szervezőbizottság elnökét, azon kéréssel is, hogy az országos központ szervezési akciójának előmozdítására, a nekem beküldött megyei szervezet alapszabályainak 30—40 példányát, más vármegyékbe küldendő mintául, postán megküldeni sziveskedjék.

Hazafias szives üdvözlettel vagyok
tisztelő hiva
Kossuth Ferencz,
elnök.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Ápr. 30. Szigligeti Társaság közgyűlése (d. e. 11. órakor a városházán.)

Máj. 7. A biharvármegyei függetlenségi párt alakuló nagygyűlése. (D. e. 10 órakor a Zöldfában.)

* **A püspök születésnapja.** Megyés püspökünk, *Szmrecsányi* Pál ő Excellentiája tegnap lett 59 esztendő. Születésnapját, melyen levélben sokan keresték fel jókívánásokkal, ezuttal gyóginézetben töltötte szeretett főpásztorunk. A püspök állapotáról — hála istennek — napról-napra jobb híreket kapunk. A rendszeres kura igen jót tesz neki; erősödik, nagy sétákat tesz a városligetben, étvágya jó, éjszakáit nyugodtan tölti, csak szembaja hátráltatja még a teljes gyógyulást, de szembaja mulófélben van. Bizunk benne, hogy papjai, hivi és tisz-

telői buzgó könyörgésére mielőbb visszaadja a jó Isten teljes egészségét a kiváló főpápnak, hogy székhelyére visszatérve, folytathassa zavartalanul közöttünk magasztos hivatását az egyház, a haza, a társadalom és szegényei javára. Őszinte szívből kívánjuk születésnapja alkalmából: Ad multos, imt plorimos annos!

*** Szent Imre kör Kassán.** A kassai jogakadémia katolikus ifjúságának Szent Imre-Köre az ifjúság buzgalma, de különösen *Fischer-Colbrie* Agost dr. segédpüspök fáradságot nem ismerő buzgalma folytán múlt hó 29-én d. u. fél 6 órakor a premontrei főgimnázium tornatermében nagy érdeklődés és óriási lelkesedés közepette megalakult. A nagy termet zsúfolásig megtöltötte a város és a környék intelligenciája. Ott voltak: *Bubics* püspök, *Takács* Menyhért prépost, *Abauj- és Sárosmegyék* főispánjai, főurak, jogtanárok, bárók, ügyvédek stb. A megnyitó beszédet a kiváló főur és érdemes szociológus *Mailáth* József gróf tartotta.

A közönség nagy figyelemmel kísérte az európai hírű és nagytudományú szociológus beszédjét és beszéde, mikor az ifjúság között levő vallásos alapon álló egyesületek létjogosultsága mellett érvelt — sokáig tartó helyeslést esalt ki a közönségből. Beszéde végén felszólította a kör tagjait, hogy az ideiglenes elnököt válaszsák meg, mely állás betöltésére a tagok egyhangulag *Répassky* József joghallgatót jelölték.

Ezután az emelvényre Kassának új, de már is köztiszteletnek és általános szeretetnek örvendő segédpüspöke, *Fischer-Colbrie* Agost lépett és óriási tetszés között mondotta el gyönyörű záróbeszédét. — Végül sorrenden kívül *Klekner* Alajos dr. kir. jogakadémiai igazgató kért szót. Szívből eredő szavakkal üdvözölte az ifjú együletet és alapító tagjainak sorába belépett. Az ifjúság a lehető legnagyobb örömmel vette tudomásul igazgatójának e kijelentését. Az alakuló gyűlést a dalkörnek „Boldogasszony anyánk” című éneke zárta be, mely után a közönség nagy eszméktől áthatott ragyogó arczokkal oszlott szét.

*** A görögök husvétja.** Vasárnap hajnali négy órakor nagy ünnepségek között, óriási közönség jelenlétében czelebrálta dr. *Radu* Demeter püspök a feltámadás szertartását. Az ünnepes nagy mise kilencz órakor kezdődött, melyet szintén a megyés püspök tartott s mely alatt három diakonust, *Tamá*s P. Lászlót, *Panovits* Leontint és Magyar Ágostont, szentelt pappá. Mise alatt a gör. kath. egyházatyja típusa dr. *Laurán* Ágoston, pápai praelátus, püspöki helynök mondott nagy tudományról tanuskodó szentbeszédet a tőle megszokott lelkesedéssel és nagy hatással. Hétfőn, ünnep másodnapján *Radu* püspök a gör. kath. finevelő-intézetben czelebrált szent misét a központi papság segédletével ismét a hívők nagyszámu részvétele mellett. Az ünnepi beszédet ez alkalommal *Gentz* János cz. főesperes, olasz-i plébános mondotta, míg a székesegyházban *Popescu* Péter székesegyházi plébános végezte az istentiszteletet.

*** Huszonöt millió új iskolákra.** Tagadhatatlan, sőt elismerésre méltó dolog, hogy Nagyvárad roppant nagy anyagi áldozatok árán tartja fenn iskoláit. Ugy az új épületek, valamint a tantervek díjazása sok anyagi áldozatot igényel s alig van év, a melyben újabb s újabb építkezésre ne volna szükség. Mindez azonban csak örvendetes jelenség, ami a mellett bizonyít, hogy városunkban a kultúra rohamosan

terjed. Így van ez nemcsak Nagyváradon, hanem Pécsen, Aradon, Temesvárt és sok más helyen. Nem lesz érdektelen ezzel kapcsolatban fölemlíteni, hogy Budapest tanácsa felhívta az ügyosztályokat, tegyenek jelentést szükségleteikről illetőleg. E felhívásnak megfelelően a *tanügyi osztály* különféle iskolák, óvók s egyéb kulturális dolgok létesítésére 25 millió koronát kér.

*** Szmrecsányi Lajos püspökké szentelése.** Püspökünk tesvéröccsének, *Szmrecsányi* Lajosnak püspökké szentelése az egri főszékesegyházban vasárnap d. e. 9 órakor kezdődött, melyet *Samassa* József dr. érsek végzett *Párvy* Sándor dr. és *Radnai* Farkas dr. megyés püspökök segédletével. A többi nagyszámu asszisztensek között ott volt *Demkó* György dr. egyetemi rektor. Az apostoli mandátumot *Dutkai* Pál címzetes kanonok, érseki irodaigazgató olvasta fel. Az új püspök rokonai közül a szentelésen jelen voltak: *Szmrecsányi* Miklós ny. államtitkár, *Szmrecsányi* Jenő kuriai bíró, országgyűlési képviselő, *Szmrecsányi* János, Béla és Jenő földbirtokosok, *Ghiczy* Jenő miniszteri tanácsos, és még többen. Az egri s vidéki világiak közül megjelentek *Majzik* Viktor alispán, *Samassa* János országgyűlési képviselő, *Margalius* Ede egyetemi tanár és még igen sokan. Szentelés után, mely 11 óra tájban ért véget, az új püspök a nagyszámban levő küldöttségek tisztelgéseit fogadta. Délben az érseki palotában 70 teritékü ebéd volt, melyen a város előkelői teljes számba jelentek meg. A diszebédén elhangzott szobor- és pohárköszöntők közül az elsőt Eger nagytudományú érseke, *Samassa* József dr. mondotta, melyben szokott mélyen járó stílusban elsőnek köszöntötte fel a püspökségben neveltjét: *Szmrecsányi* Lajost. Majd azután *Párvy* Sándor dr., *Radnai* Farkas dr., *Szmrecsányi* Lajos püspökök, *Kállay* Zoltán főispán s kolozsvári *Farkas* Pál törvényszéki elnök mondtak pohárköszöntőket. Az új püspök a szentelés alkalmából ezer koronát osztott ki a szegények között.

Az új püspök 1851-ben született. Theológiai tanulmányait az egri liceumban végezte, melyek befejezésével 1873-ban szenteltetett fel pappá. Lelkipásztori működését ugyanazon évben Kápolnán kezdte meg. Innen három év múlva 1876-ban Miskolcra nevezték ki kápláni működésének folytatására. 1882-ben az egri érsek szertartójává nevezte ki s a Szentszék aljegyzőjévé. Majd 1891-ben *Samassa* József dr. érsek titkára, 1893-ban pedig tiszteletbeli kanonok lett. 1897-ben azután haladásában a kanonoki kinevezés következett be, méltó jutalmául azon roppant fáradságnak és munkának, melyet 15 éven át végzett az egyházmegyei hivatal különböző fokozatu tisztségeiben. 1898-ban Szentháromságáról címzetes apátságot nyert, míg utoljára 1894-ben magyari püspökké neveztetett ki.

*** Abonyi Lajos szobra.** Lélekemelő, minden ízében magyaros és végig nagyérdékű irodalmi ünnepet rendezett vasárnap a pestmegyei Abony városa. Nagynevű szülöttje *Abonyi* Lajos, családi nevén Márton Ferencz ott lakott és működött s a jeles elbeszélő és drámaíró emlékére tisztelői a város főterén szobrot emeltek, amelyet tegnap lepleztek le ünnepélyesen, nagyszámu közönség jelenlétében. A város nagy piacán, amely az *Abonyi* Lajos-tér nevet kapta, emelkedett helyen, fehér kőtalapzaton áll az ércmellszobor. A Hímnusz után *Lévay* Mihály apát kiváló költő plébános hatásos beszédben méltatta *Abonyi* Lajos kiváló érdemeit. Majd *Vargha* Gyula állt a szöszékre és méltatta a dicsőítő író irodalmi ténykedését.

Az utolsó szónok *Máthé* József volt, aki a város nevében átvette a szobrot, mely *Jankovich* Gyula alkotása. *Berzeviczy* Albert kultuszminiszter üdvözlő táviratot küldött.

*** A függetlenségi párt nagy gyűlése** re nagyban folynak az előkészületek. *Zichy* Jenő gróf, akit a nagygyűlés a párt diszelnökül választ, szombaton este, a 7 órakor érkező gyorsvonattal érkezik, s a pályaudvaron *Nadányi* Jenő fogadja, a szervező bizottság tagjaival egyetemben. Este *Zichy* Jenő gróf megjelenik a Szigligeti színházban s előadás után a Panonnia szálló éttermében ismerkedési est lesz, amelyen ott lesznek a vármegyei orsz. képviselők s a megyéből érkezett párthívek is. A nagygyűlésre más megyebeli képviselők és küldöttségek is érkeznek Nagyváradra; így *Nadányi* elnök tegnap a következő távirati értesítést kapta: *Csanádmegye* ellenzéke a mai megyegyűlésén elhatározta, hogy a biharmegyei függetlenségi párt nagygyűlésén képviselteti magát. A vasárnapi nagygyűlésre többen Nagyváradra érkeznek. A rendkívüli népesnek ígérkező gyűlésre *Pallay* Sándor, *Kossuth* Ferencz titkára, aki a függetlenségi párt szolgálatában lelkes, ügybuzgó tevékenységet fejt ki, szintén Nagyváradra érkezik. A szervező bizottságot örömmel és elégteltséggel töltheti el az is, hogy a biharmegyei ellenzék szervezetének tervezetét mintául kéri el más megyebeli pártok szervezésére vonatkozólag. Ebből az elismerésből kivetheti részét a berettyó ujfalu párt is, amelynek gonddal készült dolgozata a szervezési szabályok alapjául szolgálhat.

*** Hantke Emil előléptetése.** Lapunk egyik kedves munkatársának előléptetéséről értesültünk igaz örömmel. *Hantke* Emil, kedvelt tárczairónkat a pénzügyminiszter kinevezte pénzügyi fogalmazónak Zalaegerszégbe. A mennyire örülünk kiváló munkatársunk előléptetésének, annál inkább sajnálja távozását a közönség. *Hantke* Emil különben a távolból is fel fogja keresni lapunkat dolgozataival s reméljük, nemsokára ismét Nagyváradra kerül.

*** Házasság.** Özv. *Falgár* Gyuláné bájos szép leányát, a nagyváradai leányvilág egyik bájos tagját, *Margitot* vasárnap d. e. vezette oltárhoz *Gergely* Károly gyömrői földbérlő Budapesten.

*** Csillaghullás.** Május elsejét nagyobb kíváncsisággal várják a katonák, mint az éjjeli zenére vágyó bakfisok, mert bármily szépen ragyog is az esti csillag a derült ábrándos májusi égbolton, mégis szebb dolog, ha az ember a gallérjára varrhatja fel. Az idei május elsejére a következő kinevezéseket hozta a hivatalos lap:

Csanády Arthur tábornok az új hadosztályparancsnok, ki állomását még elsem foglalta, altábornagygyá; *Cankl* Rudolf ezredes, az új dandárparancsnok vezérőrnagygyá; *Eidmann* Lipót százados, hadkiegészítési kerületi parancsnok őrnagygyá; *Wittstock* Ernő kapitány, ki az önkéntesi iskolát éveken át nagy buzgalommal vezette a győri 19., *Kallinoda* Viktor kapitány, előkelő társadalmunk kedvelt tagja az aradi 33. gy. ezredhez őrnagygyá; *Bach* és *Pengl* hadnagyok főhadnagygyá, *Richter* tiszthelyettes hadnagygyá léptek elő a közös hadseregből.

A 4. honvédegyalozrednél ezredes lett: *Lukács* Géza alezredes; alezredes lett sepsiszentkirályi *Szentkirályi* Ferencz őrnagy; I. oszt. századosá neveztetett ki *Fuhász* László, létszámfelett a kassai 9. honvédegyalozrednél, a nagyváradai honvédhadapródiskola állományában; hadnagygyá: *Géher* Gyula hadapródtiszt-helyettes. I. oszt. százados kezelőtiszt: *Perger* István II. oszt. százados kezelőtiszt; hadnagykezelőtisztekké: *Kele* Ignác és *Kovács* Ferencz kezelőtiszthelyetteseket.

Itt említjük meg, hogy az idei májusi előléptetések során a nagyváradai honvédhad-

apródiskolának volt, jelenleg a soproni honvéd főreáliskolánál működő egyházi tanára Aranyosi Aranyosy József, plébánossá lépett elő.

*** A jövő évi választók névjegyzéke.**

Nagyvárad város központi választmánya tegnap kedden rövid ülést tartott Bordé Ferencz főjegyző elnöke alatt. Ez alkalommal a jövő évi ideiglenes választók névjegyzékét állapították meg s közszemlére teszik ki, hogy 10 nap alatt bárki ellene felszólalhasson. A jövő évi választók száma 165-tel több, mint a folyó évi. A névjegyzék május 5-től 15-ig lesz közszemlén. Az ülésen Bordé Ferencz főjegyző, dr. Hoványi Géza, Reismann Mór, dr. Molnár Imre és dr. Istvánffy István voltak jelen.

*** Kereszt feltalálása.** Az Üdvözítő szent keresztjének feltalálása emlékeztetést üli ma a r. kath. egyház. Szent Ilona császárné nagy áldozatot fejtett ki, hogy a szent keresztet feltalálják. Alkalmos idő esetén sokan mennek fel a Kálváriára, melynek oltára a szent kereszt feltalálásának emlékeztetere van felszentelve.

*** Az új építési szabályrendelet.**

Régen készülnek már a városnál, hogy az építési szabályrendeletet a mai viszonyoknak megfelelőleg módosítsák. *Köszeghy* József városi főmérnök műszaki körök véleménye alapján most kidolgozta az új szabályzatot, amely kiterjeszkedik az engedélyezési eljárásra, a régi házak lebontására, az építő-állványok elhelyezésére. Nagyon helyénvaló, hogy végre valahára rákerült a sor ennek a kérdésnek a rendezésére.

*** Harcz a tüdővész ellen.**

A múlt vasárnap d. u. 4 órakor a helybeli »Fekete Sas« szálloda nagytermében népszerű előadást tartott dr. *Weinstock* Ármin a tüdővész ellen való harcz ezimén, szép számu közönség jelenlétében. Ott voltak a »Biharmegyei és nagyvárad Orvos-gyógyyszeres Egyesület« tagjai, a kath. legényegylet Pálffy Béla vezetése alatt, továbbá az összes nagyvárad iparos szakszervezetek és még számosan a város közönségéből. Felolvasó első sorban a tüdővész rendkívüli elterjedtségét ismerteti és állításait statisztikai adatokkal bizonyítja. Azon elszomorító tényt konstatálja, hogy a tüdővész leginkább a szegény munkásosztályt sújtja, különösen az iparosok körében terjed óriási mértékben, kik folyton zárt helyiségekben, rossz levegőben kénytelenek tartózkodni. Rámutat előadásában a tüdővész gyakoriságának okaira és főleg a mai rossz lakásviszonyokra és az általános szociális nyomort teszi érie felelőssé. A tüdővész egyik főokának a poros levegőt is tartja és számos hazai megkülföldi példával világítja meg, hogy a közegészségi viszonyok javulásának mily kedvező befolyása van a tüdővész csökkentésére, amennyiben felhozza a múlt és jelen tüdővész halálozási statisztikáját Európá nagyobb városaiban. — Azután leírja a gümő bacillust és elmondja, mikép kerül az az emberi szervezetbe és hogyan hozza ott létre a legkülönbébb betegségeket. Előadja vázlatosan azon nevezetesebb bántalmakat, miket a gümő bacillus az emberi szervezetben előidézni képes: gümős agyhártyalob, a belek és bélmirigyek gümőkórja, a mirigy gümőkór vagy görvélykór (serophulosis), a csont- és izületek gümőkórja (csontszú) és a bőr gümőkórja (lupus). Ez utóbbi betegségnél felhívja a közönség figyelmét egy nemrég elhunyt dán tudós Finsen korszakalkotó felfedezésére, mely lehetővé teszi a börgümőkór sikeres gyógyítását, az úgynevezett »Finsen«-gyógymódra és Finsen intézetekre. A tüdővész-ellenes védekezés sikeres keresztülvitelére 3 főkövetelményt állít fel: megakadályozni a porképződést, meggátolni a gümőbacillusnak a szervezetbe jutását és fokozni a szervezet ellentálló képességét. A porképződést a lakások és utcák tisztántartása által véli elérhetni; a bacillus terjedését úgy gátolhatni meg, ha annak főterjesztőjét: a köpetet nem engedjük a szabadba jutni, hanem megsemmisítjük fertőtlenítés útján. A szervezet ellentálló képességének fokozására szükségesnek tartja egészséges munkás lakások építését, a friss levegőt

és a jó táplálkozást. Azután áttér arra, hogy a betegség gyógyítása legsikeresebben sanatóriumokban történhetik. Vetített képekben bemutat számos sanatóriumot és azok berendezését, különösen az *Erzsébet királyné tüdőbeteg-szsanatóriumot*, mely Budapest mellett a Budakeszi-erdőben épült közadakozásból. Végül hasonló sanatóriumok építését sürgeti, melyek felállítása szerinte az állam gondoskodását kell hogy képezze.

*** A »48-as népkör« jubileuma.** A nagyvárad 48-as népkör 25 éves fennállása megünneplésnek rendezésére a kört választmánya által kiküldött bizottság dr. Adorján Emil elnöke mellett ma (szerda) délután 6 órakor a kör kelyiségében gyűlést tart, melyre a bizottság tagjai ezuton meghívotnak.

*** Elhunyt műegyetemi tanár.** A magyar tudományos világot ismét súlyos veszteség érte. Kisfaludi Liphay Sándor magy. kir. udvari tanácsos, a királyi József-műegyetem nyilvános tanára vasárnap szívszélhűdés következtében éjjeli egy órakor váratlanul elhunyt s vele Csiky Kálmán és Czizler Győző után a műegyetem tanári karának rövid időn belül immár harmadik kiváló tagja költözött el az élők sorából. Liphay Sándor 57 éves, javakorabeli munkabíró férfiú volt s az elmúlt héten is rendszeresen megtartotta eladásait. Liphay Sándort 1876-ban nevezték ki a műegyetemre az ut és vasutépítéstan nyilvános rendes tanárává. Egyizben viselte a rektori méltóságot. Rendes tagja volt a Magy. Tud. Akadémiának, tiszteletbeli tagja a Magyar Mérnök és Építési Egyletnek, melynek volt titkára, elnöke és alelnöke is. A temetés kedden tegnap délután öt órakor ment végbe.

*** Álkulcsos tolvaj a Zöldfában.** Az elmúlt éjjel Maresch Károly Zöldfa szállodai éttermébe álkulcsal behatoltak s onnan a jégsekreány és két asztalfők feltörése után, két üveg pezsgőt, bort, mintegy 9 korona apró pénzt elloptak. A gyanu egy elbocsátott cselédre irányult, ki ellen a rendőrség a nyomozást megindította.

*** Eljegyzés.** Május hónapja boldogságot fakasztott egy ifju pár szívében *Erdélyi* János belényesi mérnök és neje *Bayer* Frida bájos, ritka finom lelkületű és művelti leányát *Fridát*, a kit több bálon a nagyvárad fiatalág ünneplése vett körül, eljegyezte *Cirler* Aurél, gyulafehérvári birtokos, *Cirler* János és *Hosszu* Helén fia. Az ifju pár esküvője május 16-án lesz a belényesi gör. kath. templomban.

*** A május elsei munkásünnep.** A munkások május elsei ünnepe a Rhédey-kertben rendben folyt le; a munkások sokkalta kevesebben voltak, mint az előző években. Oka ennek a még mindég tartó sztrájk, melyet a munkások nagyrésze már megunt. Valószínű, hogy a kőművesek közül többen, akik már dolgozni szeretnének, a szervezetből kilépnek. Egyik-másik építkezésnél tegnap is dolgoztak kőművesek, miért is, hogy ezek zavartalanul dolgozhassanak, rendőrszemeket rendelt ki a főkapitány.

*** Egy menyasszony temetése.** Élete legboldogabb idejében, menyasszony korában ragadta el a halál b. e. *Allacs* Rózát. Temetése szombaton óriási részvét mellett ment végbe, a mezőkeresztesi és környékbeli intelligencia jelenlétében. A gyászoló sokaság között ott volt a mélyen lesújtott völégény, *Havranek* János, ki egész boldogságát vesztette el kedves arájának halálával. A háznál tartott beszentelés után a r. kath. templomba vonult agyászmenet requiemre. Az offeratoriumnál a mezőkeresztesi intelligenciából alakult dalárda egy remek gyászdalot adott elő. A gyászszertartást és a szent misét a környék plébánosainak segédlete mellett *Csomák* János furtai esperes-plébános végezte. A koporsót szebbnél szebb koszoruk özöne borította. A szeretet gyöngéd, megható jeléül *Czifra* Kálmán főszolgabíró kedves neje egy szép menyasszonyi csokrot küldött a ravatalra. A község lakosainak nagy része kikerülte a korán elhunyt kedves leány hülttete-

meit a temetőbe. A koszoruk feliratai a következők voltak:

Szeretett Rózsikának — Károly bácsi, Nina és Pepi néni.

Szeretett nővéremnek — Karolin.

Felejthetetlen, szeretett Rózsikámnak — Jani.

Szeretett Rózsikánknak — Minke és Józsi.

Felejthetetlen Rózsikánknak — Apa és Mama,

Rózsikának — Giza és Feri.

Rokoni szeretettel — Mariska és Géza.

Felejthetetlen Rózsikának — Mariska és János.

Felejthetetlen Rózsikának — a Keresztesi leányok.

Tiszteletük jeléül — Halász Kálmán és neje. Legyen emléke áldott!

*** Razzia.** Razziát tartott a rendőrség szombaton éjjel, mely alkalommal bevitték a rendőrségre 33 férfi és 9 nő csavargót, akiket illetőségi helyök megállapítása után haza tolonczoltattak. A bekisért csavargók közt volt egy Togyinka nevű szurdoki illetőségű, előzőleg már többször eltolonczolt egyén, aki a fogdában — mialatt társai elaludtak — a kályhára egy madzaggal felakasztotta magát. Mire ezt észrevették a csavargók és a zajra a rendőrök a fogdába benyitottak, minden élesztési kísérles már hiábavaló volt. Hulláját a bonczházba szállították s onnan eltemetik.

*** Öngyilkos leány.** Vasárnap délután *Irmái* Valéria volt színésznő a Rulikovszky-sírkertben revolverből magát fejbe lőtte s mire a mentők kiérkeztek, már meghalt. Hátrahagyott levele szerint az öngyilkosságot reménytelen szerelem miatt követte el.

x A Püspök-fürdő megnyilt. *Kernáts* János bérlő az általa kezelt, pompás fekvésű és a legnagyobb kényelemmel berendezett fürdőt, már a nagy közönség rendelkezésére bocsátotta. A fürdőben kinálkozó kellemes szórakozás mellett, gondoskodik a bérlő a legizletesebb ételekről és kitűnő italokról.

x Ma szerdán este fél 8 órától a Széchenyi-téri kioszkban egy jó hírnevű cigányzenekar hangversenyt rendez.

x Tavaszi és nyári divatos áruk olcsó beszerzésére ajánljuk a Fábry Testvérek keresztény áruházát felkeresni, bővebb felvilágosítást a czég mai hirdetése nyujt.

x Sok pénzt takarít, ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és térfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em*

x Tavaszi kelmékben, ugyszintén más divatcikkekben gyönyörű választéka van Klein Menyhért előnyösen ismert fiatal kereskedő Szt.-László-téri (Holdas-templom mellett) üzletében, melyet meglepő olcsó árban árusít, a miért ajánljuk a t. vevőközönség figyelmébe.

IRODALOM.

A Szigligeti-társaság közgyűlése.

Vasárnap d. e. 11 órakor kezdődött a Szigligeti-társaság közgyűlése a városháza tanácstermében s fél 12 órakor már vége is volt Sebesen tárgyalták le a programpontokat, egyhangulag megszavazták a jelentéseket s egyhangulag lelkesedéssel tiszteletbeli tagnak választották *Szmrecsányi* püspököt.

Jelen voltak Rádli Odön elnöke alatt: Dr. Bodor Károly, Sal Ferencz, Sipos Orbán, dr. Berkovits Ferencz. Hüzella Gyula, Nagy József, Vinkler Lajos, Géczy Imre, Somogyi Károly, dr. Bozóky Alajos, Novotny S. Alfonz, dr. Gyémánt Jenő, dr. Nagy Géza, dr. Krüger Aladár, Gáthy Bálint, dr. Várna Ferencz, Kovács József, Kozáry Gyula, Láng József, Laszky Ármin, dr. Adorján Ármin, Serényi Gusztáv, dr. Vucskics Gyula, ifj. Márkus János rendes tagok.

A jegyzőkönyvet dr. Bodor Károly főtitkár

vezette, a hivatalos előterjesztéseket pedig dr. Adorján Ármint terjesztette elő.

Az elnök meleg szavakkal emlékezett meg a társaság elhunyt tagjáról, *Ritók* Zsigmond-ról. Az évi jelentést, a zárszámadást tudomásul vették, a pénztárnoknak a felmentvényt megadták. Hasonlóképp tudomásul vették az 1905. évi költségelőirányzatot is.

A közgyűlés legfontosabb tárgya következett ezután. Rádl Ödön elnök lendületes szavakkal ecsetelte azokat a tényeket, amelyekkel dr. Szmeccsányi Pál püspök a társaság iránti érdeklődésének, jóindulatának és határozott pártfogásának kifejezést adott. Indítványozta ennél fogva, hogy a Szigligeti-társaság dr. Szmeccsányi Pál püspököt tiszteleti tagjai sorába iktassa.

Az indítványt egyhangú lelkes éljenzéssel elfogadták. Az elnök indítványára kimondták, hogy a püspököt, mielőtt egészségi állapota elegendi, küldöttség fogja felkérni a tiszteleti tagság eldöntésére. E küldöttség tagjai: Rádl Ödön, Sipos Orbán, dr. Imrik Péter, dr. Bodor Károly.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: »Magdolna« népdrama.

Csütörtök: »Dolovai nábob leánya« Gyarmathy János felléptével.

Péntek: »Cornevillei harangok« operett.

Szombat: »Cornevillei harangok« operett.

Vasárnap: »János vitéz.« (Bérlet szünetben.)

Bőregér. Nem igen lehet Strausznak ezt a bájos operettjét rosszul adni; viszont azonban az igazi tehetségnek itt nyílik alkalma valóban érvényre jutni.

Tegnap ez az eset volt csaknem valamennyi szereplőnél.

Sz. Nagy Imre most már kapott igazi tenorista-szerepet s rögtön kiváltak előnyei is, némi fogyatékaik is. Hangja kellemes, nagy terjedelmű, erős, csengő; biztosan is énekel. A tehát bőkezű volt hozzá, megadta, ami a jó énekessé kell. Ehhez azonban Nagy Imrének sokat kell tanulnia. Hozzá kell szoknia, hogy főleg a középhangokat »mellből« énekelje; a folytonos »fejhang« nem oly közvetlen hatása s már-már a beszédjére is átragadt. Holott mellből énekelt hangjai igen szépek. férfiasak. Aztán goedosabban válasza meg a maszkot és elegánsabb öltözéket vegyen; pl. alacsony termetéhez magas gallér jobban illik stb. Mind olyan külsőség, a mivel a természetadta tehetség sikerét biztosabbá lehet és *kell* is tennie Nagy Imrének, mert képes rá. A tegnapi szép siker erre buzdítsa; biztos, csengő éneke szép jövőt ígérnek.

Bárdoss Irma (Rozalinda) szép megjelenésű a színpadon. Diszkrétül, ügyesen játszik s nem tulságosan erős, de igen kellemes hangjával kitűnően bánik. Partnere, *Paláshty* Sándor most is, mint eddig minden fellépésében, eredeti alakításával aratott tetszést. *Aradi* Aranka sikkes, csinos szobaleány volt. *Hajnal* Ödön erősen dilettáns énekben is, játékokban is. Sokat kell tanulnia. Frak szerepében *Rédei* ügyeskedett. Az énekkar még nem tanult össze.

Kedves jelenség volt a II. felvonás végén két kis pöttön gyerek *Ramminger* Pistuka és *Lebovits* Gizike tánca. Dr. K. A.

Z E N E.

A V. H. O. Sz. nagyhangversenye. A vidéki Hirlapirók Országos Szövetségének pénteki nagy hangversenye iránt, teljes az érdeklődés városunk műértő közönségének soráiban. Ez különben csak természetes is, mert a gondosan összeállított műsor annyi művelőzetet tartogat készen a közönség számára, amennyiben az idej hangversenyek kö-

zött alig volt része közönségünknek. A hangverseny eseményeszerű száma Takács Mihálynak, a M. kir. Operaház kitűnő művészenek a Tanhauser-operából előadandó Wallframm versenydala. Ezt vasárnap Takács Mihály a M. kir. Operaháznak 100-ik ünnepélyes Tanhauser-előadásán adta elő.

Pénteken a nagyvárad közönség részeseiben ebben a kiváló művelőzetben és így szinte magától értetődik, hogy társaealmunk előkelőségei már megvájlntták jegyeiket a V. H. O. Sz. pénteki hangversenyére. Eddigél a következők váltották meg jegyeiket a hangversenyre: Szmeccsányi Pál püspök, Vinkler József cz püspök, Rimler Károly polgármester, Miskolczy Barnabás közjegyző, báró Stummel József huszárszázados, Spett Gyula püspöki irodaigazgató, Nadányi Károly földbirtokos, Imrik Péter táblabíró, Sável Kálmán főügyész, Paxy főhadnagy, Nedeczky százados, Horváth alezredes, Gerő Ármint, Cziffra Gerő, Rádl Ödön, Kőszeghy József, Berkovits Ferencz, Moskovits Adolf, Moskovits József, dr. Moskovits Mór, Varró domokos, Kenéz Sándor, dr. Bartha János, dr. Adorján Emil, Bodó Bertalan, Lichtmann Mór földbirtokos, Erős Rezső püspökségi jószágigazgató, Vermes Cornél vezértitkár, Diósy Lajos, dr. Lánzy József, dr. Kurländer Ede, dr. Adorján Ármint, Molnár Lajos gyógyszerész, Andrányi Lajos nagykereskedő, Tichy Gyula igazgató, Weisz Ernő igazgató, dr. Fráter Pál, a honvéhadapródiszkola tisztikara és növendékei és még igen számosan, a kik részben előfizettek a jótékonycélú hangverseny jegyeire. Ezeket a felülfizetéseket a hangverseny után részletesen és hírlapilag nyugtázza a rendezőség, amely ez alkalommal is kéri azokat, a kik előjegyeztek, illetve előjegyzett jegyeiket még át nem vették, sziveskedjenek jegyeiket Sebő Imre könyvkereskedő fő-utcai üzletében a mai napon átvenni.

EGYESÜLETEK.

Orvosok gyűlése.

A »Biharmegyei orvos-gyógyszerész és természetudományi egyesület« május 1-én tartotta havi, szakülését dr. Konrád kir. tan. elnökle alatt. Az ülésen résztvettek: dr. Edelmann Menyhért titkár, dr. Konrád Béla, dr. Julier Vilmos, dr. Schwarcz Illés, dr. Weinstock Ármint, dr. Molnár Leo, dr. Popovits Miklós, Hankovits Ferencz, dr. Nemes Ferencz, dr. Ullmann Jakab, Winkler Lajos.

Elnök az ülés elején mély kegyelettel emlékezett meg, *Ritók* Zsigmond elhunytáról, ki évtizedek óta támogató tagja volt az egyesületnek. A szakülés az elhunyt kiváló férfi emlékezetét jegyzőkönyvébe iktatta. Elismerését fejezte ki továbbá a szakülés dr. *Weinstock* Ármintnak ápril hó 30-án tartott előadásáért, melyet a »tüdővész elleni védekezés« címén tartott a nép számára.

Dr. *Julier* Vilmos a bábaképzésben előfordult ritka gyögyeset lefolyását ismertette.

Dr. *Molnár* Leo, körorvos magánygyógyászatából adott elő szintén érdekes közbeszédet. Mindkét esethez a szakülés több tagja szólott. A szakülés köszönetet mondott az előadóknak.

Az egyesület közgyűlését május 15-én tartja, melyen a titkári-, pénztárosi- és könyvtárosi jelentésen kívül több érdekes ügy kerül tárgyalásra.

A nagyvárad 48-as párt ujjaszervezése. A nagyvárad 48-as függetlenségi párt újja szervezkedik s egy új szabályzatot dolgozott ki. Vasárnap a szervező bizottság ülést tartott *Szokoly* Tamás elnökle alatt, amelyen jelen voltak:

Dr. *Döri* Ferencz, dr. *Altmann* Jakab, dr. *Adorján* Emil, *Kiss* Dávid, dr. *Halász* Lajos, *Czeglédi* Jeremiás, *Dióssy* Ferencz, *Homolya* István, *Déry* János, *Sziládky* Ernő, *Cser* János,

Tátray Sándor, *Juhász* Benedek, *Molnár* János, *Wégnér* Mór, *Katona* Mihály.

Az ülés egyhangulag elfogata a szervezeti szabályzatot, amelyet dr. *Adorján* Emil állított egybe.

A bizottság ezután a tisztikarra megejtette a jelölést. Elnök lett *Szokoly* Tamás. (A 48-as népkör elnöke: dr. *Stokker* József.)

Társelnökké a következőket jelölték: *Olaszi*: dr. *Döry* Ferencz, *Ujváros*: dr. *Halász* Lajos, *V. Velence* és *Váralja*: dr. *Altmann* Jakab.

Olasziban a bizottság dr. *Adorján* Emilt óhajtott volna megnyerni, de ő mint a 48-as kör alelnöke s főképp mint a Kossuth-szobor, és a jubiláris bizottság elnöke nagy elfoglaltsága miatt nem fogadta el az elnökséget.

Alelnökök: dr. *Pácz* Sándor, *Sziládky* Ernő (*Olaszi*), *Homolya* István, ifj. *Cser* János. (*Ujváros*), *Farkas* József, *Rölich* János (*V. Velence*, *Váralja*). Főjegyző: dr. *Krüger* Aladár. Jegyzők: dr. *Fenyő* Sándor, dr. *Olasz* Béla, ifj. *Szokoly* Tamás, dr. *Kardeván* Károly, *Balogh* Károly és *Dióssy* Ferencz. Főpénztáros: *Széles* Lajos. Pénztárosok: *Kiss* Dávid (*Olaszi*), *Tátray* Sándor (*Ujváros*) *Vicsay* István (*V. Váralja*). Ellenőrök: *Hann* Lajos, *Weisz* Károly, *Magdics* Károly. Háznagy: *Beczky* Lajos. Zászlótartó: *Mokry* János.

A 48 tagu választmány és a 200 tagu nagy bizottság tagjainak jelölését szerdán délután 6 órakor tartandó ülésén ejti meg a szervező bizottság, amikor a csütörtöki közgyűlés programját is megállapítják.

Igazságszolgáltatás.

Szocialista izgatók ügye a táblán.

A nagyvárad királyi tábla, mint felebbviteli bíróság tegnap két szocialista izgató perét tárgyalta, *Pasuk* Károly és dr. *Sonnenwirth* Lajos 1902-ben Mező-Telegden a pártszervező ülésen erősen kikelték a felsőbbbség — szerintük önkényes eljárása ellen s osztály elleni gyűlöletre izgatták a tömeget. A királyi törvényszék annak idején 3—3 havi államfogházra ítélte az izgatókat, de az felebbezés folytán a királyi tábla elé került, melyben valószínűleg ma fog határozni a bűnperben.

TANÜGY.

Vizsgálatok a főgimnáziumban és az óvónő képezésben.

A főgimnázium VIII. oszt. tanulói tegnap tartották a vizsgálatot a vallásból a többi tárgyak vizsgarendje a következő: Május 5 én magyar-, németnyelv és történelem, 8-án latin-, görögnyelv és görögpótló irodalom, 11-én mennyiségtan, természettan és bölcséleti előtan, 12-én a VIII. o. magántanulók írásbeli vizsgálata, 13-án a VIII. o. magántanulók szóbeli vizsgálata.

Nagyvárad, 1905. évi május hó 2-án.

Az igazgatóság.

*

A nagyvárad rk. püspöki kisdédvónő-képző intézetben a rendes tanulók osztály és tanképesítő vizsgálatai a következő napokon tartatnak:

Május 17-én és 18-án a II. osztály.

Junius 3-án a tanképesítő vizsgálat írásbeli része.

Junius 10-én a róm. és gör. kath. növendékek hittanképesítője.

Junius 19, 20., 21-én szóbeli tanképesítő.

A magántanuló kisdédvónő-képző intézet tanulók vizsgálata május 29. és 30-án lesznek.

Az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

A király nem jön Budapestre.

Budapest, május 2. (Saját tud. táv.) Egy ellenzéki vezér politikus, ki összeköttetésben áll a bécsi udvari körökkel, beavatott helyről arról értesült, hogy a király mostanában egyáltalán nem szándékozik Budapestre jönni. Különben is az udvar még most sem gondol komolyan a válság helyes megoldására, a mennyiben Tisza helyére minisztereknek a király Lukács László pénzügyminisztert fogja kinevezni, ki a mostani kabinet élén fog kormányozni.

Goluchovszky és Tittoni velencei találkozója.

Velence, május 2. Goluchovszky tegnap Gagern báróval meglátogatta a műkiállítást, ahol Tittoni fogadta kíséretével. A magyar kiállításon hosszan tartózkodott a külügyminiszter.

Velence, május 2. A velencei újságok nagy meglepéssel írják Goluchovszky látogatásáról. Azt írják, az olasz kormány minden lehetőséget el fog követni, hogy a látogatás jó hatását fentartsa és fokozza.

Velence, május 2. A miniszterek tanácskozásának legfőbb tárgya a macedóniai pénzügyi ellenőrzés berendezése volt. A nagyhatalmak erről már régen tárgyaltak. A végleges megállapodások közt van az is, hogy az összes hatalmak hozzájárulnak ahhoz, hogy a magyar-osztrák ügynökök működését meg-hosszabbították. Megjegyzendő, hogy Mensdorf gróf londoni osztrák-magyar nagykövet, aki tegnap érkezett ide Londonból, ma Goluchovszkyval Bécsbe utazott. A gróf délbe fél 2 órakor utazott vissza Bécsbe.

A pályaudvarra kikísérte Tittoni korona herceg s a hatóság. A két miniszter ezzel búcsuzott:

— A viszontlátással

Rejtélyes bűnügy.

Budapest, május 2. (Saját tud. táv.) *Zádonyiné,* kit azzal gyanúsítottak, hogy férjét megölte, ma nyilatkozatot adott ki, melyben rosszakaratu rágalomnak deklarálja a róla terjesztett hírt s azt állítja, hogy férje, ki idegbeteg volt, öngyilkosságot követett el. Máskülönb az egész gyilkossági hírt egy Tóth nevű rendőrtisztviselő terjesztette róla, ki férje halála után kirabolta.

Nagy vérfürdő.

Budapest, május 2. (Saját tud. táv.) Varsóból jelentik, hogy bodolozkin a fel-lázadt földmivelő szolga népség felgyújtotta az ottani földbirtokos házát. A földbirtokos katonai segílyt kért a kormányzótól, ki egy kozákcsoportot küldött a lázongók ellen. A nép ellenszegült a kozákoknak, kik sortüzet adtak.

A lázadók közül tizenhatsz meghalt, huszonnégy súlyosan megsebesült. A katonaság nyolezvanöt embert tartóztatott le, kiket megvasalva kísérték Varsóba.

Az ó-naptár szerinti május 1-ére általában egész Orosz-Lengyelországban nagy zavargásokat s vérengzéseket várnak.

NYILTTÉR.

Dr. MEDVIGY GÁBOR

ügyvédi irodáját

Nagyváradon, Fő-utca, 14. szám alatt

(Fleischer-ház)

nyitotta meg.

1148.

Szóbel Adolf

női ruha és confection készítői műterem

Nagy Sándor-utca 4.

Ajánlja a szakmájába vágó női ruhák divatos elkészítését, u. m. utcai és estélyi toalettek, angol és francia szabásu ruhákat, costumöket, felöltöket mindennemű fazonban.

Vidéki megrendelőktől ruhaderék beküldése kívánatik mérték helyet.

Kitűnő tisztelettel:

Szóbel Adolf,

angol és francia női szabó.

É R T E S I T É S.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy

német szücs-üzletet nyitottam, raktáromon mindenkor e szakmába vágó készmunkák kaphatók és megrendeléseket gyorsan és pontosan készítek el a legjutányosabb árak mellett, ugyszintén szőrme-árnyári megőrzésre és annak gondot zását elfogadom.

Üzletem tűz ellen biztosítva van.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve maradtam tisztelettel:

Zimáni András,
Nagyvárad, Színház- és Apáczka-utca sarkán
(Dr. Adorján-palota.)

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.
Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legjobb divatu** és a **legjobb minőségű tavaszi** szöveteim raktárom vannak, melyekből a legújabb és lelegegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét **sima, fekete** áruimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére** Allandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból**. Birétum, capuczin, camaura, továbbá **Muczetuma** legszebb és finomabb selyemből. Továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélszerűbb **hit, remény, szeretet**

Övének (cinulus), mely egyedül csak nálam **szereshető be.**

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre,

65

polgári- és papszabó.

Üzlet-áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy lakatos-műhelyemet Olaszi, Szalárdy-utca 9. szám alá helyeztem át.

Tisztelettel:

Ács Sándor,
lakatos-mester.

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP.

47

Angol regény.

A legkomolyabban figyelmeztetek, Pen, hogy Douglas nem az az ember, a kinek érzelmeivel játszani lehet. Ha megváltoztattad szándékozat és ráuntál a legjobb, a legigazabb és legnemesebb embere, a ki valaha e földön járt, úgy írj és tudasd vele rögtön. Ujra és újra kérlek, ne tarsd függőben. Ha látnád regelenkint szemében a csalódás fájdalmát a miatt, hogy még mindig nincs levél!

Írj azonnal, légy jó leány — hisz ő olyan erősen bizik benned. Add át szeretetemet az öregünknek. Válaszodat várja szerető testvéred — Algy.

Miután Algy levelét bepecsételte és a címet ráírta úgy érezte, hogy igen becsületes munkát végzett, s mintha egy nagy kő esett volna le szívéből. De midőn azután ennek ellenére sem kapott levelet sem másnap, sem harmadnap, életében először komolyan kezdett Penelopra haragudni, és föltette magában, hogy hazautazik, utána nézni a dolgok állásának.

Douglas nagyon komoly és hallgatag kezdett lenni, azonban hite még mindig nem rendült meg — bár már csalódottnak és igen szerencsétlennak érezte magát.

— Végre itt a levél! — kiáltott Algy egyik reggel, s azután észrevéve Douglas sóvár, várakozó tekintetét, hirtelen így folytatta: — Az öreg irt — és pedig ugyancsak kurtán. Az írja, Penelopot annyira elfoglalja a képfestés, hogy semmire sincs ideje. No, a mi most következik, erre figyelj Douglas, mert azt hiszem, az egész levélből ez érdekel tégedet leginkább

Ujra kezébe vette a levelet, s a következő részt olvasta el belőle:

— Mondtam Penelopnak, hogy készülő képét adom majd oda Douglasnak — s az eredetét megtartom magamnak, — de nem egyezik bele. Ez a gyerek most is csak ugy szereti a barátodat, mint előbb. Már látom, hogy bele kell nyugodnom s legdrágább kincsemet Grahamnak kell adnom.

— Drágám, az ég áldja meg érte. — mondá Douglas s férfias arcát, — mely olyan sokáig komor volt — mosoly derítette fel. — Algy, hidd meg nekem, gyűlölni tudnám magamat, a mért Penelopban csak egy pillanatig is kételkedtem.

— Jól van, jól, pajtás, hanem azért a jövő héten mégis haza szaladok néhány napra. Mikor azután Douglas később magában maradt a szobában, egy kis hervadt bokrétát vett elő tárczájából szeretettel csókolt meg.

— Hü és igaz, — suttogá, — oh tudtam én, hogy az én Penelopom hü marad hozzám.

XIV.

Daubeny ur nagyon lassan haladt a kép elkészítésével.

A nyár már vége felé járt s a sarlóra váró kalász zizegve hullámzott a napfényben s a szeder nagy fürtökben csüggött a sövényeken — kellemesen csiklandozva a kis gyermekek étvágyát, kik hajadonfövel és meztláb, szurtos arcczal és kézzel szedték az ingyenáldást. Bár itt az utszélien a szedret egészen befedte az ut pora, a kicsiny szájacskáknak — melyek csak ritkán izlelhettek másfajta gyümölcsöt — mégis pompás csemege gyanánt szolgáltak.

Chartes ur, kalapját izzadt homlokáról hátratasztva, a csemegéző gyermekek mellett lovagolt el, nézegette arany kalászkóttól hullámzó földjeit.

— Gyerekek, gyertek csak ide, hisz az a szeder nagyon piszkos, nem jó, — kiáltott rájuk; és kinyitotta a saját telkére vezető utat előttük.

— Nosza, fussatok be valamennyien; az én sövényem jobb a szeder, aztán könnyebben is hozzáférhetek.

A gyermekek örvendezve szaladtak át poros uton.

— Köszönjük szépen — szolt egyik nagyobb leányka aki egy kis babát tartott a karján.

— Gyerekek, várjatok csak! — kiáltott Chartres ur az elvonuló csapat után . . . Ehetek szedret, a mennyi csak belétek fér, de le ne tapossátok a gabonámat. Nos, úgy lesz?

— Igen, igen, — ne tessék félni majd vigyázok én rájuk — mondá ugyanaz a kis leány ki előbb köszönetet mondott.

Chartres ur helyeslőleg bólintott a fejével s aztán tovább ügetett. Az öreg ur nagyon komolynak és elégedetlennek látszott, a minnek az volt az oka, hogy az utolsó időben nem igen beszélgethetett a leányával. Penelop mindig a műteremben időzött s este a kertben nem ő vele, hanem többnyire Daubeny-vel sétálgatott a hosszú fasorok alatt. Chartres ur már-már nagyon is türelmetlenkedett a kép lassu készülése miatt s alig várta, hogy a művész a kastélyból távozzék.

Már nagyon kis hija volt a kép teljes elkészülésének Penelop kedves arca félig szomorú, félig merengő barna szeme s arany haja olyan bámulatos hűséggel volt visszaadva, hogy szinte várta az ember mikor szólal meg.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

A nagyváradai piacon 1905. május hó 2-ik napján tartott vásárbán eladott természetmennyek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 17.— 16:80 16:60 Kétszeres buza 15:20 14:80 14:60 Rozs 14:80 — 14:60. 14:40 Arpa 15:20 15.— 14:80 Zab 14:40 14:20 14.— Tengeri 17.— 16:60 16:40. Borsó 46.— Lenese 52.— Bab 32.— Köleskása 28.— Burgonya 7:40 100 kiló lángliszt 28:60 Zsemlyelisz 28:20 Fehérkenyérlisz 28.— Barnakenyérlisz 24:50. Széna fuvarral 9:60. Szalma fuvarral 2.—60. Sót zott szalonna 146.— Zsup-szalma —20. A'om-szalma —14. 1 köbméter bükkfa 6.— Tölgyfa 5:60. Cserfa 6:60. 1 kiló marhahus I. o. 1:12, 1 kiló marhahus II. o. 1:04, 1 kiló marhahus III. o. —96. 1 liter ó-bor 1.—, 1 liter új-bor 80.— liter pálinka —72, 1 liter szilvapálinka 1:70, 1 liter szesz 2.— 1 mm kősó 21:50. 1 mm. nyers faggyu 50.— 1 mm. olvaszt. faggyu 70.—, 1 mm. szappan 50.— 1 mm. birka gyapju —.—, 1 mm. magyar gyapju

1 —.—, 1 hlr. ó-bor 64.—, 1 hlr. ujbór 40.— 1 mm. mész 1:80. 1 mm. kemény faszén 3:20. 1 mm. puha faszén 3.— 1 hlr. kendermag 30.— 1 hlr. köles —.—, 1 hlr. repeze —.—, 1 hlr. dió 40.—, 1 hlr. mogyoró —.— 1 hlr. aszalt szilva 40.— 1 kg. savanyu káposzta 32.— 1 kg. szalonna nyers 1:60. 1 kg. sertéshus 1:44. 1 kg. vereshagyma —50. 1 kg. foghagyma —70. 1 kg. bors 4:60. 1 kg. paprika 6:60. 1 kg. barna kenyér —22. 1 liter kőolaj —44.

Forgalmi kimutatás 1905. máj. 2-án Tiszta buza körülbelül 160 hlr. Kétszeres buza 30 hlr. Rozs 70 hlr. Arpa 70 hlr Zab 80 hlr. Tengeri 60 hlr. Burgonya 80 hlr.

Lábasjészságok: Hizott sertés mintegy 70 drb. Félhizott 80 drb. 2 évesől feljebb 150 drb 1 évesől 2 évesig 220 drb. Süldő 240 drb. Malacz 300 drb. Vágó marha 156 drb. Jármos ökör 350 drb. Fejős tehén 200 drb. Borju 260 drb. Bivaly 7 drb. Juh és kecske 48 drb. Ló 431 darab.

Marha ártáblázat 1905. évi máj. 2-án 1 pár I-ső rendű jármos ökör 620—740 korona. 1 pár II-od rendű jármos ökör 520—610 korona. 1 pár II-ad rendű jármos ökör 360—510 korona. 1 drb tejős tehén 160—370 kor., 1 drb vágó ökör 170—320 kor. 1 dro. vágó tehén 160—300 ökör 1 drb veres borju 30—50 kor. 1 drb. fél éves borju 50—80 kor., 1 drb egy éves borju 60—130 kor., 1 drb két éves borju 76—220 korona. 1 drb hizott sertés 124—128 bor., pár féléves sertés 36—48 kor., 1 pár egy sertés 72—90 kor., 1 pár két éves sertés 100—150 korona 1 drb. igás ló 160—320 korona. 1 pár ökörbőr 44—50 kor., 1 pár tehénbőr 32—40 kor. 1 pár borjubőr 10—20 kor., 1 pár lóhbőr 10—20, korona.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, máj. 2.	
Buza máj.-ra	18.34
Buza okt. — — — —	17.02
Rozs ápr.-re — — — —	13.82
Tengeri májusra 1905. — — — —	14.86
Zab ápr.-ra — — — —	14.94
Repeze aug.-ra — — — —	24.10

Értéktözsde.

Budapest, máj. 2.	
Oszrákhitelrészvény — — — —	512.94
Magyar hitelrészvény — — — —	806.50
Leszámitoló bank — — — —	464.50
Rimamurányi — — — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	649.—
Közuti vasut — — — —	569.50
Városi villam's vasut — — — —	339.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 máj. 2-án.	
Magyar aranyjárdék 4% — — — —	118.25
Magyar koronajárdék 4% — — — —	99.90
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — —	89.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	98.25
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	98.50
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölesön — — — —	227.50
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — — —	1.69
Osztrák járadék papirban — — — —	100.10
Osztrák járadék ezüstben — — — —	100.50
Osztrák járadék aranyban — — — —	1.20
Osztrák korona járadék — — — —	100.50
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	161.—
Osztrák magyar bankrészvény — — — —	16.50
Magyar hitelbank részvény — — — —	777.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	66.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	665.25
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.05
Német birodalmi marka — — — —	117.17
London vista — — — —	239.95
Páris vista — — — —	95.47
márkás 20 arany — — — —	23.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívás!

A filléres takaréék és segélyszövetkezet folyó évi május hó 12-ik napján d. u. 5 órakor a Leszámitoló és jelzálogbank részvénytársaság helyiségében tartja

évváró rendes közgyűlését

és arra a szövetkezeti tagokat meghívja. A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az évi mérleggel és javaslat a nyereség hovatfordítása és a 3-ik évtársulat vagyontbétének felosztása iránt.

2. A felügyelő bizottság jelentése a mérleg és zárszámadásokról és a felmentvény megadása.

3. Igazgatóság-, felügyelőbizottság, igazgató tanács választása.

4. Esetleges indítványok.

1905 május 3.

1152.

Az igazgatóság.

1249—1905. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyhidi kir. jbiróság, mint tkv. hatóság közhírré teszi, hogy Drössler Károly budapesti lakos végrehajthatónak Barna Bálint nagyléti lakos végrehajthatást szenvedő elleni 34 kor. 92 fillér tőkekövetelés, és jár. iránti végrehajthatási ügyében a székelyhidi kir. jbiróság területén levő, Nagy Léta községben fekvő, a nagyléti 379 sz. tkvi. betétben.

A I 1. 2. sorsz. 434. 435. hrsz. a. felvett jószágtestre 1004 k. és az ugyanazon betétben + 1. sorszám 4981—187 hrsz. a. felvett jószágtestre 34 K. kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi május hó 31-ik napján d. e. 9 órakor Nagyléta község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el fognak adatni.

Árverezni szándékoznak az ingatlanok becsárának 10 % át, vagyis 100 K. 4. fillért és 3 K. 40 fillért készpénzben, vagy az 1881. 60 t.-cz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított, és az 1881. november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. 60. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál eléleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Székelyhid, 1905 márcz. 2.

Jakab,

kir. albiró.

1153

„Bihari-szálloda“

(a Félix-fürdő mellett)

megnyilt!

Kényelmes és olcsó szobák; Kitűnő hegyi borok, dréher-féle sör; izletes magyar konyha. Abonenseknek nagy árkedvezmény!

A t. közönség b. pártfogását kéri: 1158. a bérlő.

Kiadó bolthelyiség.

A Nagyvárad Takarékpénztár épületében (N.-Teleky-utcza)

egy bolthelyiség

a kapu mellett azonnal kiadó.

Haász Manó

kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. elején.

Ne sajnálja senki a fáradságot arra,
hogy a *most érkezett*

tavaszi

ujdonságokat

megtékintse.

971

Az árak meglepő olcsók!

„A Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi
időtartamra a legolcsóbb kamatláb
és a legelőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
jelzálogkölcsonöket
nyujt,**

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-
lyósít. Kölcsonkérő részről hiteles
telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-
tokiv és esetleg községi becsü-bizo-
nyítvány mutatandó be. Drágább

kamatozásu kölcsonöket bélyeg és
illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskére és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot
összeg után fizet

Könyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszerék és terményekre
előleget ad. **Az igazgatóság.**

A t. gazdaközönség

szives figyelmébe ajánljuk

saját gyártmányu

kenderből készült kötélárak, u. m. **hám-
istráng, lókötfék és rudalók,
ruhaszárító és pinczeköteleket,**
amelyek nálunk *olcsóbban mint bár-
hol beszerezhetők.*

1119. Kiváló tisztelettel:

Spitzer Izráel és Tsa

Zöldfa-u. Kurländer és Ullmann céggel szemben.

*Zsák és ponyva eladás és
kölcson-intézet.*

Telefon szám 434.

50 darab használt 48 és 96 négyszög méteres p o n y v á k
pontom árban eladók.

**Gépolaj, Tawotta és Gépszijak-
ban legolcsóbb beszerzési forrás, Boesko-
rokban legnagyobb raktár.**

Szőlőlugast

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben
föld- és homoktalajon.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nin-
csen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb
gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más
épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legreme-
kebb díszé, anélkül, hogy a legkevesebb helyet is
elfoglalná az egyébre használható részekből. Ez a
legháladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár
mind kuszó természetű mert nagyobb része ha megnő
is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el ered-
ményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek,
azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés ide-
jén a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A fajok ismertetésére vonatkozó színes fénynyo-
matu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve kül-
detik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.
Borfajú szőlőültvények is még nagy mennyiségben
kaphatók leszállított áron. Borok családi fogyasztá-
sra 50 l. és feljebb olcsó árban és „Delaware-
sima, ültetéshez és ebből borminta.

**Érmelléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kgya,
Biharmegye.**

ROSENBERG IZSÓ

czementárugyára, beton-, vasbeton- és aszfaltipar-vállalata

Telefon: 67. szám.

N a g y v á r a d.

Telefon: 67. szám.

Kizárólagos képviselötek:

a „Beocsinyi Czementgyári Unió“ gyáraitól,
a „Magyar Aszfalt Részvénytársaságtól“
a „Heunebique“-féle vasbeton rendszerből.

az „Eternit-művek“ szab. azbeszt-pala gyártmányaiból stb.

(Dr Zieliuski Szilárd műegyetemi magántanár ter. ei szerint.)

Ajánlkozik mindennemü

**beton és vasbeton aszfaltozás és aszfalt elszige-
telési és „Eternit“-pala fedési munkálatok** kivitelére.

C s a t o r n á k a t

saját gyártmányu, kívül-belül iszapolt, vízhat-
lan betoncsöveivel eszközöl.

Raktárt tart:

Első rendü **Beocsini-, Portland- és Román-czementből.**
» » **Egeresi szobrász és alabastrom-gipszből.**
» » **Aszfalt fedéllemez és elszigetelő-lemezekből.**

**Saját gyártmányu diszes czementlapok és
m ü k ö v e k b ő l.**

ÉRDEKEL MINDENKIT,

hogy mily előnyösen lehet vásárolni **Klein Menyhért** jóhirű divatáru üzletében

Szt. László-tér, holdas templom mellett, hova naponta érkeznek szebbnél szebb *tavaszi costum pongyola*, és *blous kelmék*, *cosmanosi Dalem*, *creton*, és *zephir* ujdonságok, *Schroll siffon creàsi vásznak* és házi berendezéshez szükséges áruk, melyeket minden versenyt kizáró árban árusít.

Uj rendszerű egység áraim:

120 czm. széles gyapju pongyola és blous kelmék 58—83—115 kr Czérna és silk zefir nagy választékban — — — 11 és 19 kr
140 angol costum kelme 96—118—135 kr Cosmanosi Delin, Volin — — — — — 27—33—36 kr

TELEFON 584.

Tavaszi árjegyzék ingyen.

Zöldfa kávéházzal szemben meglepő **árengedmény.**

MEGVETTÜK A

SZABÓ TESTVÉREK

mindkét rőfös és női divatáru üzletét a Zöldfa-utcán.

Teljes eladásra kerül mindkét áruraktár.

Ez alkalommal fontos tudni való, hogy **költözködési idény alkalmával** eladásra kerülnek: *Futó- és szobaszőnyegek, ágyterítők, függönyök, paplanok, asztalneműek, ágyhuzatok, schiffonok és rumburgi vásznak, női és férfi kész fehéreneműek, divatos nap, és esőernyők, finom szövetek és más száz meg száz divatcikkek.*

KOVÁCS L. és TÁRSA Nagyvárad, Zöldfa-utca, Zöldfa-kávéházzal szemben.

Üzleti helyiségek kiadók!

Üzleti álványok eladók!

A Rimanóczy fő-utczai házában 15 év óta fennállott *nagy áruházunkat* a ház lebontása és újra építéséig kénytelenek voltunk folyó évi októberig ideiglenesen a Széchenyi-szálloda mellett ujonnan épült Moskovits-palotában (Maár és Szabó fűszerüzlete

Telefon az egész megyében 76. sz. mellett) a *Fő-utcán elhelyezni.* Telefon az egész megyében 76. sz.

Nem kimélve semmi áldozatot, üzletünket a n. é. vevő-közönség érdekében finom árukkal a legjobban rendeztük be. **Tavaszi és nyári idényre** a legjobbnak elismert és gyermekek fekete és színes **czipőink** meglepő nagy választékban megérkeztek. Uri és fiu angol és olasz **kalapkülönlegességek** Férfi, fiu és gyermek szalma kalapok, turista ingek és övek, gyermek torna-ingek, sűrű drapp és világos sárga spangnis czipők, 3000 drb **nyakkendő ujdonságok**. Glacé és selyem keztyük. női, férfi és gyermek **harisnyákban feltűnő** szép áruk. Nyári férfi fehér és színes **ingekben** meglepő szép új minták. Rőfös és rövidáru osztályunkban cretonok, sephirek, fekete női ruhaszövetek, schiffonok, vásznak, csipkék, szalagok, arczfátyolok, női bőr- és selyem-**övek**. Ridikulók és még ezerféle cikkek dus választékban. Miután ezen áruraktárunkat **őszig, a költözés idejére kiárusítani** akarjuk, árúinkat **meglepő olcsó árban** árusítjuk és így minden vevő érdeke teljes szükségletét nálunk fedezni.

Kérve a n. é. közönség szives pártfogását, biztosítva mindenkor lelkiismeretes kiszolgálásunkról. — Tisztelettel:

Fábry Testvérek Olaszi, Fő-utca Moskovits-ház.